

Seat No. : _____

NI-110

November-2025

LL.B., Sem.-V

304E : Law

(Public Interest Lawyering)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 100

સૂચનાઓ : (1) જમણી બાજુ દર્શાવેલ અંક પ્રશ્નોના કુલ ગુણ દર્શાવે છે.
(2) જરૂર જણાય ત્યાં નિર્ણિત ચૂકાદાઓ ટાંકો.

1. સુપ્રીમ કોર્ટના ઐતિહાસિક નિર્ણયોના ખાસ સંદર્ભમાં ભારતમાં જાહેર હિતના દાવાઓના વિકાસ અને અવકાશની ચર્ચા કરો. 25

અથવા
1. “જાહેર હિતના દાવાઓ ભારતીય કાયદા વ્યવસ્થામાં એક શાંત ક્રાંતિ છે.” આ વિધાનની ઉદાહરણો સાથે વિવેચનાત્મક ચર્ચા કરો. 25
2. જાહેર હિતના દાવાઓમાં લોકસ સ્ટેન્ડીના સિદ્ધાંતને કેવી રીતે હળવો કરવામાં આવ્યો છે તે સમજાવો. આ છૂટછાટથી ન્યાયની પહોંચ કેવી રીતે વિસ્તૃત થઈ છે ? 25

અથવા
2. જાહેર હિતના દાવાઓના સંબંધમાં કલમ 226 હેઠળ ઉચ્ચ અદાલતો અને કલમ 32 અને 142 હેઠળ સુપ્રીમ કોર્ટની સત્તાઓ સમજાવો. 25
3. ભારતીય ન્યાયતંત્ર દ્વારા જાહેર હિતની અરજીઓ દ્વારા વિકસિત “સંપૂર્ણ જવાબદારી”ની વિભાવનાની ચર્ચા કરો. તે કડક જવાબદારીથી કેવી રીતે અલગ છે ? 25

અથવા
3. જ્યાં કાયદાકીય શૂન્યાવકાશ હતો ત્યાં નીતિઓ ઘડવામાં PIL એ કેવી રીતે મદદ કરી છે તે ઉદાહરણો સાથે ચર્ચા કરો. 25
4. કોઈપણ બે કેસ-લો સમજાવો : 25
  - (a) એમ.સી. મહેતા વિ. યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા (ઓલિયમ ગેસ લીક, 1987)
  - (b) વેલ્લોર સિટીઝન્સ વેલ્ફેર ફોરમ વિ. યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા
  - (c) વિશાકા વિ. રાજસ્થાન રાજ્ય (1997) – કાર્યસ્થળે જાતીય સતામણી
  - (d) પીપલ્સ યુનિયન ફોર ડેમોક્રેટિક રાઈટ્સ વિ. યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા (1982)

Seat No. : _____

NI-110

November-2025

LL.B., Sem.-V

304E : Law

(Public Interest Lawyering)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions : (1) Marks at right hand side indicate full marks of the question.
(2) Cite case laws in support of your answer.

1. Discuss the development and scope of Public Interest Litigation in India with special reference to landmark Supreme Court decisions. **25**

OR

1. "Public Interest Litigation is a silent revolution in Indian legal system." Discuss this statement critically with examples. **25**

2. Explain how the principle of locus standi has been relaxed in Public Interest Litigations. How has this relaxation expanded access to justice ? **25**

OR

2. Explain the powers of High Courts under Article 226 and the Supreme Court under Articles 32 and 142 in relation to Public Interest Litigation. **25**

3. Discuss the concept of "Absolute Liability" as evolved by Indian judiciary through PILs. How does it differ from strict liability ? **25**

OR

3. Discuss with examples how PILs have helped in formulating policies in areas where there was a legislative vacuum. **25**

4. Explain any **TWO** case Law : **25**

- (a) M.C. Mehta v. Union of India (Oleum Gas Leak, 1987)
- (b) Vellore Citizens' Welfare Forum v. Union of India
- (c) Vishaka v. State of Rajasthan (1997) - workplace sexual harassment
- (d) People's Union for Democratic Rights v. Union of India (1982)